Pealinna Teataja

Päewaleht.

Tellimise hind postiga:

12 k. p. 6 r. — k.	8 k. p. 4 r. 10 k.	4 k. p. 2 r. 10 k.
11 „ „ 5 „ 60 „	7 „ „ 3 „ 60 „	3 „ „ 1 „ 60 „
10 „ „ 5 „ 10 „	6 „ „ 3 „ 10 „	2 „ „ 1 „ 10 „
9 „ „ 4 „ 60 „	5 „ „ 2 „ 60 „	1 „ „ — „ 60 „

Wäljamaale aastas 12 r.
Tellida wõib igast päewast alates kuni iga kuu lõpuni.
Adressi muutmine — 15 k. ja endine adress üles anda.

Kaastöös wõetakse wastu. Igal käsikirjal peab saatja täielik nimi ja adress ligi olema, mis toimetuse teada jääwad. Tarwitamata käsikirjad hoitakse ainult sellekohase soowi peale alal. Tasu ümaksetakse kokkuleppimist mööda. Toimetaja kõnetunnid kella 3—4. Toimetuse ja talituse adress: Петроградъ, Екатерининск. кан. д. № 29 (Riigi panga wastas), ред. газ. „Пеалинна Театая". Kõnetraat 98-04.

Üksik number 4 kop.
Kuulutuste hind: nonparelle-rida 20 kop. 4 küljelehe esotias 40 kop. Kuulutusi, mis järgmisel päewal lehes ilmuma peawad, wõetakse talituses kella 4 wastu. Kuulutuste wastuwõtmine aga üleüldse lõpetatakse talituses kell 5.

Nr. 220 (244). Petrogradis, kesknädalal, 23. (6.) septembril. 1915. a.

Sõda.

Wägede Kõrge Ülemjuhataja staabilt.

Riia piirkonnas olid mõned kokkupõrkamised. Põhja pool Pirsgallenit said meie wäed mõned sakslaste kaewikud oma woimusesse, niisama ka pahema kalda Karumi jõest, mis Elisenhofi ja Tannenfeldi külade wahel Düna jõkke langeb. Järwede piirkonnas Demmeni—Drisswjatõ—Medkoli Wischnewi wäerin al keetawad wõitlused edasi. Palawa käsitsi wõitluse järele wõtsime meie Wassilina küla ära, lõuna-ida pool Kossjani, niisama ka Kusaki küla Medsiolka jõel, põhja pool Postawat Täägiwõitlus Pasternaki küla juures (Kusaki küla piirkonnas) lõppes meie kasuks. Küla wõtsime oma alla.

Smorgoni raionis ja lõuna pool, niisama ka Riemeni ülemjooksul, Djeljatitschi küla piirkonnas on wahetpidamata kokkupõrkamised waenlasega, kes asjata ida poole püüab tungida.

Pripjatist lõuna pool wõtsid meie wäed pärast wõitlust Kesk-Stõri jõel, Kowel—Sarna raudteel, Wuika, Wolosiloki, Ostrowo, Woltschesti ja Medweshka külad ära. Paiguti põgenes waenlane korratumalt.

Eilase sõnume täienduseks teatatakse autoriteetlisest allikast, et 18. sept. meie Mustamere laewastik energiliselt sütepiirkonda pommitas, kus juures Sunguldaki kindlustused ära häwitati. Sunguldakki kaitsew waenlase weealune paat püüdis mitu korda meie laewadele kallale tungida, kes kõrwale põigeldes energiliselt edasi pommitasid ja tegewust lõpuni wiisid.

Sunguldaki rannabatareid awasid tugewa tuleandmise meie laewade pihta, kuid esimeste trehwawate paukudega sunniti nad waikima, kuna nad meie laewadele ega ka inimestele mingit kahju ei jõudnud sünnitada.

Kaukasia Ülemjuhataja staabilt.

Terwel wäerinnal, peale Wani piirkonna, ei olnud tähtsamaid sündmusi. Türklased katsusid mitmel pool meie piiri poole tungida, kuid löödi hõlpsasti tagasi.

Elawamad eelwägede kokkupõrked olid Musta mere kalda äärses piirkonnas, Hopast lõuna-lääne pool ja kaugemal lõuna ida pool, Tshorohi ja Olta jõgede ühendusel, (Ischhani sihis). Tshorohi ja Olta jõgede ühendus-kohast algades kuni Tortumi ja Horosjoni järwedeni leidis maad terwel wäerinnal meie maakuulajate edukas tegewus.

Dutahi piirkonnas, (Eufrati jõel, lõuna pool Alaschkerti) Melasgerdist ida pool ja Ardshischa raionis, Wani järwe põhja-ida pool otsas on üleüldiselt waikne. Lõuna-lääne pool Wani järwe lõid meie wäed Türgi wäesalga purnks ja ajasid waenlast weel 20. skp. taga, kes Wani järwe lõunakallast mööda taganes, mööda mäeteesid, 8—9 tuh. sülla kõrgusel wiibides.

Edasi lõuna-ida pool, Basch-Kala ja Uemia juures muutusteta.

„Nasch Westniku" sõjaülewaade.

21. sept.

Riia sihis.

Wiimastes wõitlustes Riia sihis oli meie suurtüki laskmine iseäranis edukas. Sakslaste kallaletungimiste tagasilöömisel awaldas suurtükiwägi wäga suurt toetust jalawäele, kuna waenlane hirmsaid kahjusid sai. Meie laengute sihtkindlusel häwitati ära waenlase walwepunkt, weoauto traadi koormaga ja mitu laengukasti.

Lõuna pool Postawat pani meie ratsawägi rea hiilgawaid kallaletungimisi toime, millel suur edu oli, kuna waenlase wäed määratuid kahjusid kandes põgenesid.

Selles piirkonnas wõeti suurem hulk wangisid, kelle arw weel teada ei ole.

Narotshi ja Swiri järwede wahel wõtsid meie wäed palawas täägiwõitluses waenlase käest 4 kuulipildujat ära, traadi koorma, umbes 30 hobust, palju laenguid ja sõjariistu. Stahowitse küla kätte saamise juures wõttis üks wahwa jalawäe polk waenlaselt 8 haubitsat ja 8 kerget suurtükki ära, kuid waenlase ägeda tuleandmise all seoses maalohas wastu tormiseeksusid tagasi tõrjudes ei olnud wõimalik neid enesega kaasa tuua, waid jättis neid enne kõlbmatuks tehes maha.

Pinskist lõunapool ja Ljubashewo küla juures löödi Saksa-austerlased hulga küladest wälja ja nad taganesid lääne poole. Tagaajamise juures wõtsime üle 200 wangi, 2 kuulipildujat ja suure woori.

Warssawist tulijad jutustawad, et kindlad sillad üle Weikseli weel üles ei ole ehitatud. Sakslased seadsid iseäralikud passid linnas ja ümbruskonnas elamiseks sisse, mille eest 5 marka wõetakse. Toiduainete hinnad on järgmiselt kindlaks määratud: liha nael 60 kop., leiwa ja suhkru nael 18 kop., worst 1 rbl. 20 kop., rasw 80 kop., $\frac{1}{4}$ piima 8 kop.

Lääne sõjawäli.

Parisis, 21. sept. Ametlik teadaandmine 21. septembril kell 11 õhtul:

Artois oli terwe päew tulewahetus Ziranchist lõuna pool kaewikute wahel. Waenlane suutis end uuesti risteel kindlustada. Mujal löödi ta igalpool tagasi, ägedate kallaletormamiste peale waatamata.

Iseäranis äge suurtüki wõitlus oli Sommes lõuna pool, Ligons ja Choni sektoris, niisama ka Aisne jõest põhjapool, Miette ernõ ja Aisne ning Marni jõgesid ühendawa kanalil.

Waenlase aeroplan sunniti meie wäeliinil maha laskma, 2 ohwitseri-lendurit wõeti wangi.

Champagnes laskis waenlane meie seisukohti ja järelwägesid lämmastawaid gaasisid sisaldawate pommidega. Meie suurtükid wastasid energiliselt.

Argonni metsa lõunatuka juures laskime meie raskesuurtükidest waenlase kolonni, mis Benist Avresmondi poole liikus.

Bogesides lõime palawa wõitluse järele waenlase pealetungimise tagasi, mis see ida pool Sell-sur-Plainte meie seisukohtade wastu toime pani.

Hartmansweilerkopsi juures on äge suurtüki wõitlus.

Havres, 21. sept. Belgia teadaandmine:

Waenlane pommitas ägedalt meie seisukohti Diksmüde juures. Wähemad jalawäe kallaletungimised lõime tagasi.

Londonis. Marshall French teatab 21. sept.

Eila päewal pommitas waenlane kõwasti meie kaewikuid Werteni kiwimurru juures ja Hollohi teel, ja pani kallaletormamisi toime. Pealetormamised olid wäga ägedad, kuid waenlane ei saanud midagi tagajärge kätte. Pealetormamised on tagasi löödud, kuna waenlane suuri kahjusid sai.

Põhja-ida sihis wõttis waenlane suurema osa Hohenzollerni redouti ära.

Mujal wäerinnal seisukord muutuseta.

Italia-Austria sõda.

Roomas, 21. sept. Italia peakorteri ametlik teadaandmine 21. sept.

Mõnel wäerinna punktil on suurtüki wõitlus. Waenlane laskis suure hulga laenguid Cormoni waksali ja raudteeliini peale, mis aga mingit kahju ei sünnitanud.

Meie suurtükid lasksid waenlase batareide walwepunktisid ja woori kolonnisid.

Waenlane tarwitas granatisid, mis lämmastawaid gaasa laiali laotasid. Meie wäed kaitsesid end prillidega ja teiste abinõudega.

Suured wihmasajud Alam-Isonzo jõel ei wähendanud sugugi meie wägede tegewust ega takistanud tööd.

Meresõda.

Stockholmis. Wolsi agentur teatab Sassnitzist: Eila pärast lõunat laskisid waenlase weealused paadid Arkonni juures Stettini aurulaewa „Wioniat". Laew jäi Rügeni saarel Stubenkameri juures madalikule kinni. Komando on peastetud.

Sõja ülewaade.

Wõitlused Dwinski pärast.

Wõitlused Dwinski all tõmbawad oma peale praegu üleüldist tähelpanekut. Sakslaste tunnistust mööda on nad siin Wene wägede poolt suuremat wastupanekut leidnud, kui esiotsa arwata wõis. Wastane suurendab siin kogu aeg oma wägesid, kuna wõitlustest ka rasked suurtükid osa wõtawad, kes harilikult ainult betonist ja muust kindlast materialist kindlustusi purustawad, mitte aga mullakindluseliinisid ja mulla onnisid, nagu nüüd Dwinski all. Mullaonnist on wõimalik jällegi uuesti rutuga ülesehitada ja selle tõttu ei kaalu Saksa raske suurtüki tule tee seda ära, mis muidu ta laenuliikuks ülesandeks on.

Põhja-lääne poolt tungiwad Saksa wäed Ponewesshi—Dwinski raudteed kaudu Dwinski poole. Eilases ülewaates nimetasime, et sakslased põhja poolt raudtee liini mööda (Illuksti raionis) Dwinski poole tungiwad; nüüd tõid staabiteated sõnume, et sakslased järgmisel päewal ise katse tegid lõuna poolt raudteed Dwinski peale surada. Selleks walis wastane ühe meie polgu, kes Schischkine külas ennast oli kindlustanud.

Maastik selle küla ümbruses on kõrge, kuiw ja wähe mägine kuni Dwinski linnani. Paar-kolm wersta ühele kui ka teisele poole küla on madalikud, mis Saksa suurtükiwäe liikumist takistawad. Schischkine ise on raudteest wersta 6 kõrwal Dwinski linnast aga mitte kaugel (12 w.). Wastase marutuli suutis juba meie wäed kaewikutest wälja surada, aga niipea, kui sakslased olid kaewikutesse astunud, langend nad Wene saueetulitule alla ja olid sellega sunnitud meile uuesti tagasi andma.

Driswjati järwest lõuna poole on wõitlused Medsiolka jõe juures elawaks tõusnud. Wiimane asub Dwinskist 65 wersta lõuna poole. See ei ole kuigi suur jõgi ja woolab lõunast põhja poole. Jõe ida poolsel kaldal said sakslased paarist külast wälja aetud.

Siit lõuna poole pöörab wõitluse liin enam lääne poole ja siin (Wischnewski järwestiku ümbruses wersta 115 Dwinest lõuna poole) on sakslased samuti mõnest külast wälja surutud.

Lähemate päewade jooksul tõotab seisukord Dwinski all ikka põnewamaks minna ja nagu juba alguses nägime, püüawad sakslased suure jõuringutuse maral ja suurte kaotuste marutuld abiks wõttes kuskil Dwinskile ligemas ümbruses läbi murda. Dwinski ärawõtmine wõimaldaks Düna üle walitsemist ja kindlustaks wastase seisukorra Balti piiridel üleüldse. Kuid wisa wastupanek meie wägede poolt ei luba wastast oma lähemate eesmärgile jõuda. Lähem tulewik peab Dwinski saatuse kohta selgust tooma.

Wäljamaa.

Ühisriikide walitsus nõuab „Arabici" uputajate käest tasu. Waschingtonist teatatakse, et Ühisriikide walitsus ikkagi sakslasi „Arabici" uputamises süüdi leiab olewat, Amerika alamatele kahjutasu nõuab ning kindlustust tahab nõutada, et tulewikus enam sarnast metsikust ette ei tuleks.

Minister Barki teekonnalt. Wene rahaminister on Londonist lahkunud ning uuesti Parisi tulnud. Seal olnud tal Prantsuse rahaministriga nõupidamine. 21. skp. käis Bark wabariigi presidendi juures. Warsti sõidab ta wäljamaalt tagasi.

Bulgaria sõjalistest ettewalmistustest. Bukarestist teatatakse, et Bulgaria walitsus Rumenia piiriäärseid kaitsewäesalku kahe wõrd on suurendanud. Muu seas saadeti kaks jalawäe polku suurtükkidega ning mõned tugewad ratsawäe osad. Algati wiiwitamata kaewikute ehitamist. Need kindlustamise sammud wõetakse sellepärast käsile, et Bulgaria Rumenia poolt kaelalangemist kardab. Teiste teadete järele olewat Bulgarial enesel nõu Ru-

menia wastu sõda algada, kui Rumenia wägede mobilisatsioni peaks wälja kuulutama.

Salakuulamise kartusel peab Bulgaria walitsus neliühendus riikide alamaid terawalt silmas. Wäljasõit pole wiimastele mitte keeldud, kuid kes kord juba lahkunud on, ei tohi enam Bulgariasse tagasi tulla.

Punase Risti ja sõjawäe moonamuretsemise asutused on kibedalt ametis. Üleüldine meeleolu on palaw, nagu oleks sõda juba alganud.

Bulgaria kuninga troonilt taganemise jutud. Rumenias liiguwad kindlad kuulujutud, nagu oleks Bulgaria kuningas Ferdinand troonilt taganenud ja walitsusepi troonipärijale Borisile andnud, keda hiljuti wägede ülemjuhatajaks nimetat.

Ähwardaw käärimine Rumenias. Mitmed politilised erakonnad ja ajalehed nõuawad, et walitsus Rumenia wägede mobilisatsioni wiibimata käsile wõtaks. Liikumine kaswas nii suureks, et walitsus sunnitud oli mõjuwaid wastuabinõusid tarwitusse wõtma. Saksameelsete ajalehtede kontorisid kaitsewad sõjawäe patrullid, kuna rahwas katset tegi neid lõhkuma hakata.

Uuemate teadete järele, mida aga pimesi uskuda ei maksa, olewat rahwa liikumine Rumenias praeguse walitsewa soo wastalise iseloomu omandanud. Liikumise juhtijaks on „Rahwusline Ühendus", mille ümber end kõik oppositsionlised elemendid on koondanud. Nõutakse tungiwalt, et Rumenia neliühenduse kaasas sõjatеele astuks.

Saksa lendurite tulek Bulgariasse. Reuteri agentur teatatakse Athenast, et Sofiasse 6 Saksa lendurit on tulnud. Mitmed saigad wäljaõppinud Saksa töölisi tulid Konstantinopolist Bulgariasse.

Bulgaria raudteed seisawad. Bulgariast teatatakse Bukarestist, et 19. skp. kogu Bulgarias raudteede liikumine seisma pandi. Selle erakorralise määrusega taheti kaugemal wiibiwate diwisjonide wiimist kiirendada. Kaupmehed ja teised isikud, kes selle läbi kahju kannatasid, on walitsuse peale pahased.

Amerika kaitseb armenlasi. Amerika saadikule Konstantinopolis, Morgentaule, on ülesandeks tehtud Türgi wälisministrile teatada, et kui Türgimaal armenlaste tapmist ei lõpetata, igasugune läbikäimine Amerika Ühisriikide ning Türgimaa wahel lõpetatakse.

Sakslased Wene ultimatumi kohta Bulgariale. Berlinist teatatakse, et teade Wene ultimatumist Bulgarias era wäljaannetes nulitsatel müüdi.

Saksa wälisministerium seletab, et Wenemaa poolt ettewõetud samm Bulgariale mitte ootamata ei tulnud, waid et see teda juba mitu nädalit ootas.

Nüüd astub Bulgaria awalikult Saksamaa poole. Mis Greekamaasse ning Rumeniasse puutub, siis peawad Saksamaa ja Bulgaria igasuguse ootamatuse wastu walmis olema.

Lehed kasitawad Wenemaa sammu kui katset, Bulgarias ülewõimu oma kätte kiskuda ja arwawad, et diplomatlise läbikäimise katkemisele ka sõjakuulutamine järgneb.

Liitlaste maaletulek Salonikis. Rumenia laen. Parisis kirjutab ajaleht „Temps", et liitlaste wägede maaletulekut Salonikis iga silmapilk on oodata.

Rumenia peab läbirääkimisi uue laenu pärast Londoni börse rahaturul.

Uue sõja eel. Wäga autoriteetlisest diplomatlisest allikast teatatakse, et neljaliidu riigid täiesti üheimeelel olles kõik abinõud selleks tarwitusele on wõtnud, et suuremat Austria-Saksa-Bulgaria wägede koondamist Orschewi ja Belgradi wahel takistada.

Sofias. Oppositsioni esitajad peawad oma keskel läbirääkimisi, kuidas wõimalik oleks sõjariistus erapooletuse juures walitsuse ja liiduriikide wahel rahu sobitada. Oppositsion tegi Malinowile ülesandeks liiduriikide esitajatega nõu pidada.

Kas Greekamaa on sellega nõus, et neliühenduslased Soluni kaudu wägesid Balkanile saadawad?

Nagu lugejatel juba tuttaw, andsid neliühendusriigid Serbiale tõotuse 50 tuhande mehelist ekspeditsionisalka Balkanile saata, kui Bulgaria sõjalise jõuga Serbia kallale tungib. Seda ei tohi muidugi nii mõista, nagu mõtleks neliühenduslased ainuüksi Serbia kaitsmise peale. Ekspeditsioni korpuse läkitamine on sellepoolest tungiwalt wajaduslik, et kui Austria-Saksa-Bulgaria wägedel korda peaks minema Serbiat purnks lüüa, awaneks takistamata tee Konstantinopolisse ja Dardanellidesse, sakslased saaks oma wägesid ja oma sõjariistu türklastele abiks saata ning kogu Dardanellide operatsion muutuks enam kui küsitawaks. Serbia toetamine on neliühenduslastele nende enda kasude pärast otse paratamataks muutunud.

Hoopis teine küsimus on, kust wägesid maale toimetada. Kõikide pilgud kaewad, mõistagi, Soluni poole. Kuid siin seisab Greekamaa tõkkena ees. Ilma erapooletust rikkumata pole wõimalik tema pinnast üle ratsutada. Ise asi oleks, kui Greeka neliühenduse kaasas sõdima hakkaks, mida aga praegu alles warane oletada. Hoolimata sellest koondawad prantslased ja inglased Soluni alla wägesid, kui Pta. sellekohast sõnumet uskuda.

Greekas sünnitas tähendatud asjaolu rohkesti ärewust. Peaminister Wenifelos awaldas wormilikku protesti. Mitmed lehed wõrdlewad Greeka seisukorda Luksemburi ning Belgia seisukorraga: nagu omal ajal Saksa wäed Luksemburi ning Belgia wärawatele koputasid, nii koputawad nüüd neliühenduslased Greeka wärawatele. Wahe seisab ainult selles, et Belgia ja Luksemburg Saksa waenulised maad olid, kuna Greeka end neliühenduse sõbraliseks maaks loeb.

Ajaleht „Patria" kirjutab: „ühenduslaste otsus Greekamaa erapooletust purustades Serbiale appi tulla, on sarnane sündmus, mille wastu Greeka walitsus protesti pidi awaldama. Kuid Greeka rahwas, kes ühenduslaste tundmusi hinnates Wenifelosi protestiga küll ühel arwamisel on, ei tohi liig terawasse oppositsioni astuda, sest ühenduslastel leidub küllalt jõudu oma tahtmise läbiwiimiseks, ning liiatigi saadetakse ekspeditsioni korpust selleks, et Bulgaria kallaletungimist Serbia ja Greeka wastu ära hoida."

Teiste sõnadega: Athena leht leiab, et Greekamaa kohustatud oli erapooletuse rikkumise wastu protesterima, kuid rohkemat ei wõi temalt keegi nõuda, kuna meeletus oleks pisikeste Greeka jõududega ühenduslaste hiigla jõu teele risti ette astuda.

Teine leht „Nea Himera" mõistab Wenifelosi politika hukka, kuid leiab ühtlasi, et nüüd, kus lugu juba sündinud on, walitsusel muud üle ei jää, kui nõuda, et neliühenduslased Greeka pinna puutumata jätaks, olgu Bulgaria lähemad sammud missugused tahes.

Ajaleht „Ethnos" näitab, kuidas Greekamaa kahe tule wahele on sattunud. Prantslased saadawad Karaburnu juures wägesid maale. Mitmeid transporta oodatakse Soluni. Ekspeditsioni korpuse ülemjuhatajaks olewat Herzog d'Amade nimetatud.

Teiselt poolt kiirendab Bulgaria oma wägede koondamist Greeka-Serbia piirile. Tshataldshas olew Türgi wägi saadetakse ka piiri poole. Arwatakse, et Bulgaria lähematel päewadel Serbia kallale langeb. Kuna ühenduslaste korpus Greeka poolt teele astub, siis ei wõi Greeka pind sõjatulest puutumata jääda. Leht näeb kitsikusest peasemist ainult selles, et ka Greeka ise sõjariistad pihku haarab ning neliühendusega kaasa hakkab sõdima.

Aktiwset wäljaastumist nõuawad weel mitmed teisedki lehed, nagu näit. „Athinai" ja „Nea Hellas".

Saksamaal ja Austrias walitses nähtawasti arwamine, et Greeka neliühenduslastele sõjariistus jõuga wastu hakkab panema. Nii näit. kirjutab Budapesti walitsuse häälekandja „Az Est", et Greeka saadik Sofias järgmist olewat seletanud: „Greeka andis juba mitmel puhul mõista, et ta iialgi wõõraste wägede maalesaatmist omal pinnal ei luba. Balkani „status quo" peale wastab Greekamaa selles mõttes, et tähendatud küsimus ainuüksi Balkani riikidesse puutub ning et kellegil teisel peale Balkani riikide siin kaasakõnelemist ei tohi olla. Ühtlasi saab Greeka Soluni sadamat wiimase wõimaluseni kaitsema."

Hiljemad sündmused ei tõestanud saadiku ettekuulutust. Athena walitsus waatas asja peale pisut teisema pilguga. Wenifelos awaldas ainult protesti, ilma et katsetki oleks teinud ühendus wägede maaletoimetamist takistada. Rahwusliste huwide seisukohalt hinnates oli see samm täitsa õigesti walitud — üks kõik jäägu Greeka erapooletuks wõi hakatu kaasa sõdima.

Mõnede Wene lehtede arwates ei tule Wenifelosi protesti tõsiselt wõtta. Greekamaa tahtwat selle protestiga ainult öelda, et ta esialgul erapooletuks jääb. Oleks Greeka ilma protestita ühenduslaste wäed läbi lasknud, oleks teda kergesti sõdiwaks pooleks kuulutada wõidud. Nüüd aga jääwad tema wäed wabaks ning lähemad sündmused näitawad ise, mis greeklastel paras ette wõtta.

Wiiwitus Bulgaria ultimatumiga.

Eila õhtupoolel sai pealinnas teatawaks, et Wene ultimatum Bulgariale mitte 20. skp. kätte ei antud, nagu ametlikult teatati, waid 21. skp.

Pta. teatab asja kohta järgmist:

„Sofias, 21. sept. (4. okt.) Wene ultimatum anti täna, esmaspäewal, kell 4 p. l. saatkonna esimese sekretäri Sableri poolt peaminister Radoslawowi kätte."

Saadik Sawinski olewat sellest talitusest haiguse sunnil eemale jäänud. Bulgaria peaminister ei hakkanud ultimatumi tooja-ga seisukorra üle pikemalt kõnelema, waid wõttis lihtsalt paberi wastu.

Wiiwitus ultimatumi edasiandmisega olewat telegrafi laistuse läbi tulnud. Praegu käiwad telegrammid Rumenia kaudu. Wene ultimatum ei ole mitte 20. sept. Sofiasse jõudnud, waid 21. Samal päewal anti ta ka edasi.

Ultimatum Greekale?!

Eila liikusid Petrogradi diplomatlistes ringkondades kindlad kuulujutud, et Saksamaa Greekale ultimatlise nõudmise ette on pannud: takistada Prantsuse-Inglise wägede maaletulekut Solunis.

Ultimatumi edasiandjaks olnud Saksa saadik krahw Mirbach, kes ühtlasi teatanud, et talle käsk on antud Greekast wiibimata ära sõita, kui Wenifelosi walitsus 48 tunni jooksul Saksamaa nõudmise peale rahuldawat wastust ei anna.

Näib nii, nagu töötaks kõik jõud selleks, et pisikest Greekat praegusest ilmasõjast osa wõtma kiskuda.

Wenemaa.

Moskwa aadelimehed käesolewast seisukorrast. Eila algas Moskwas mõisnikkudekogu koosolek. Enne koosolekut peeti üksikute mõisnikkude grupede wahel nõu, kas käesolewa politilise seisukorra kohta mõisnikkudel seisukohta wõtta ehk mitte. Osa kadetimehi kaldusid arwamisele, et praegusel silmapilgul kohane ei ole riigi sisemist korraldust kõne alla wõtta. Kuid ühtlasi tunnistati mõisnikkude erauõupidamisel soowitawaks praeguste sündmuste kohta seisukohta wõtta. Kanti isegi mõned resolutsionid ette, kuid ükski nendest ei leidnud heakskiitmist.

Kodumaa.

Wiljandist. Toiduainete kokkuostmise ja wäljawedamise keeld. Mõni aeg tagasi oli Wiljandis kohaliku kreisiülema poolt järgmine teadaandmine wälja pandud:

108. diwisjoni ülema käsul annan rahwale teada, et sõjaolude tõttu era ettewõtjatele keelatud on Wiljandi maakonnas igasuguseid toiduaineid kokku osta. Kõik toiduainete muretsejad, aga ka elanikud, kes toiduaineid muretseda ehk müüa soowiwad peawad otsekohe 108 diwisjoni staabi diwisjoni moonamuretseja kapten Dudnikowi ehk tarwitamise (ekspleatatsioni) komisjoni esimehe staabikapteni Benkendorfi poole pöörama. Selle määruse rikkumist, aga ka tagawarade müümist ülesostjatele ja nende wäljawedamist piirkonnast ilma komisjoni teadmata karistatakse sõjaseaduse järele, kuna aga ära wõetud tagawarad kroonu kasuks lähewad.

Nüüd on nimetatud teadaandmise täiendamiseks kreisi ülem seletanud, et keelatud on kokku osta ja wälja wedada järgmisi toiduaineid: rukkid, nisu, otre, kaeru, rukki- ja nisujahu, tatra-, odra- ja hirse-tangu, pressitud ja pressimata heinu, sarwloomi, sigu, theed, suhkurt, soola, pipart, rasw ja kuiwatatud aiawilja.

— Wiljandi Piimaühisusele luba antud wõid wälja saata. Kuna randteel 108. diwisjoni ülema määruse põhjal, mille järele keelatud on igasuguseid toiduaineid kokku osta ja wälja saata, mingisuguseid toiduainete saadetusi ilma sellekohase lubata wastu ei wõeta, siis pööras Piimaühisus 108. diwisjoni tarwitamise (ekspleatatsioni) komisjoni esimehe poole, et Piimaühisusele luba antaks wõid wälja saata. Sellekohase telegrammi peale sai Piimaühisus järgmisel päewal telegrafi teel wastuse, et talle lubatakse wõid wälja saata.

„Sk."

Pärnust. Põhja-Balti komitee Pärnu maakonna ja linnaosakonna korralduse loomine tuleb „P. P." teatel pühapäewal, 27. septembril „Endla" Pärnumaa põllumeeste seltside, wallawanemate ja selle kandi tegelaste koosolekul harutusele.

— Tütarlaste gümnasiumi õpilaste wanemate koosolekul Pärnus oli pedagogika nõukogu esimees 14. septembril kokku kutsunud. Koosolekul pidi selgusele jõutama, kas gümnasiumi nüüd Pärnus awada ehk mitte.

Lastewanemad, keda kaunis rohkesti kokku oli tulnud, olid kõik sellepoolest ühel nõul, et kool siin oma tegewust algaks.

Juhataja, pedagogika nõukogu esimees seletas, et kooli ainult sõjawäe ülemuse lubaga awada wõib ja et see luba alles puudub.

Koosoleku lõpu järele palusid lastewanemad professor Krügeri ja Enge-Uduwere preester Oberpahli, et need Petrogradi sõidaks ja sõjawäe kui ka koolülemuste juures sammusid astuks, et kool sellel sügisel ja nii pea kui wõimalik, oma tegewust Pärnus algaks.

Hrad Krüger ja Oberpahl sõidawad nendel päewil gümnasiumi õpilaste wanemate esitajatena Petrogradi.

„P. P."

Tartus. Ametlik Eesti keele komisjon harutas oma pühapäewasel koosolekul keskkoolide Eesti keele õpekawa ühes selle juurde käiwa seletuse kirjaga ja wõrdles teda Läti keele komisjoni sellekohase õpekawaga. Wõrdluse seisus, et Läti keele õpekawas alamatele klassidele rohkesti grammatilisi nõudeid on määratud, kuna Eesti komisjon oma ülesande täitmisel siin enam tegelikka pedagogikanõudeid silmas on pidanud; ülemiste klasside Eesti ja Läti keele õpekawa kannab läbistikku ühesugust sisujooni.

Keskkoolide Eesti keele õpekawa walmistamise erikomisjon on ühtlasi Eesti keele õpetamise ning õpetuseandjate kohta ühe üldise seisukorra kawa kokku seadnud, mis ära määrab, missugused põhjused emakeele õpetamise tarwilikuks teewad ja missuguste tingimiste täitmisel Eesti keele õpetamine keskkoolides tarwiliselt wõiks edeneda. Seda Eesti keele seisukorra kawa mõtleb üleüldine komisjon iga liiki koolide kohta laiendada.

„Post."

— Tartu linnas ja maakonnas wõetakse kolmeliinilised tikuga ja tikuta kruuwpüssid, kolmeliinilised karabinpüssid ja nagun-rewolwrid sõjawäe tarwitada.

— Juhtuwa ewakuerimise korraks on Tartus kohalistele ametiwõimudele ettekirjutatud, selle järele walwata, et kõik automobilid maalt õigel ajal wäljasaadetud saaks.

Nõndasama on käskud selle eest hoolitseda, et ewakuerimise korral masinate wa-

gunitesse laadimise juures omanikkude nimed wäljaspoole wagunitesseinale ülesmärgitaks.

Pealinna teated.

P. E. Hariduseseltsi III. jaoskonna peakoosolekule pühapäewal 20. skp. oli 34 liiget kokku tulnud.

Koosolekut awades teatab seltsi esimees K. Torvan, et jaoskonna liikmete hulgast on surma läbi lahkunud Sims ja Liiw, kelle mälestust püstitõusmisega austatakse.

Koosoleku juhatajaks walitakse R. Allas, protokolli kirjutajaks R. Woormansik. Jaoskonna tegewusest annawad aru K. Torvan, E. Mägar ja Lüdimois. Selgub, et jaoskond on möödaläinud aastal kõigi raskuste peale waatamata eduga töötanud. Sisse on tulnud üleüldse 3371 r. 31½ kop., wälja läinud 2976 r. 75 kop. nii et ülejääk 394 rbl. 56½ kop. oli. Kooli tegewusest annab aru koolijuhataja R. Woormansik. Koolis on käinud üleüldse 52 last—21 poega ja 31 tütarlast. Kooli lõpetasid eksami tehes 5 last. Maksuta õpetust said üleüldse 8 last, nende hulgas 2, kelle toitja sõjas wiibib. Koolimaksu alandati 4 lapsel.

1915. 16. aasta eelarwe wõetakse 4381 r. suuruses wastu. Kooliõpetajatele lisa palka elukallduse pärast otsustati V. j. eeskujul 10 rbl. kuus 10 kuu eest maksta. Koolitеenija palka kõrgendati 3 r. wõrra kuus.

Eestseisusesse walitakse: esimeheks K. Torvan, abideks S. Lepasson ja E. Mägar, kirjatoimetajaks K. Kirsipu, abideks R. Allas ja Holtzmann, kassahoidja abideks Loun ja Tamm, raamatupidajaks Kakit, ilma ametita eestseisuse liikmeteks: K. Ots, K. Aboltin, Rebane ja Rortots. Rewisjoni komisjoni K. Klein, Lõuna, Saaifeldt, Remi ja Jänes.

Koosoleku lõpul kingib jaoskonna liige hra S. Lepasson 100 rubla kooli õpeabinõude heaks. Hra Lepassonile plaksutakse tükk aega elawalt kaja. Koosolek lõppes kell ½9.

K.

Kohaliku Eesti Hariduseseltsi eestseisuse wiimasel koosolekul tehti peale muu otsuseks: 1) kõigile seltsi kooliõpetajatele 1. septembrist s. a. kuni 1. juunini 1916. a., s. o. 9 kuu jooksul, 10 rubla kuus igaühele palka ajutiselt kõrgendada, kuna praegu elu pealinnas sõja tõttu liiga kallis on; 2) Jastrebinos, Petrogradi kub. haruseltsi awada ja 3) seltsi peakoosolek 1. nowembril kokku kutsuda.

Kohaliku Eesti Matusekassa liikmete seas on neil päewil juba üheksas surmajuhtumine olnud, kuna kassal seekord 225 rbl. tuli wälja maksta.

Wõõrastemaja „Astoria" on kõrgemate sõjawõimude käsul sunniwiisil sõjawäe otstarbeteks ära wõetud.

Läti kunstinäitus awatakse homme, 24. septembril, Marsi wäljal. Sissetulekust läheb sõjapõgenejatele.

Suurem annetus. Hiljuti pealinnas ära surnud Dr. A. J. Strebitski on kirjandusliseks põhjuskapitaliks 120 tuh. rbl. pärandanud, millest wäljateeninud õpetlastele abi tuleb anda. Peale selle pärandas D. Strebitski sõjawäe arstiteaduse akademiale prof. Tshistowitshi nimelise kateedri suurendamiseks 100 tuh. rbl.

Ühendatud mõisnikkudekogu esitajate koosolek kutsutakse oktobrikuu esimestel päewadel pealinnas kokku. Arutusele tulewad kaesolewad sündmused ja maa poliitiline seisukord.

Kas wagunite puudus. Teatawasti walitseb pealinnas suur jahu- ja suhkrupuudus, mida harilikult sellega seletatakse, et ei ole wagunid, millega tarwilikka toiduja tarbeaineid juurde wedada. Aga sarnase wabanduse juures ei panda seda sugugi tähele, et Moskwast pea igapäew oma 40 wagunit arbusisid ja õune pealinna weetakse. Kas ei oleks parem nende asemel suhkrut ja jahu juurde wedada?

Tööliste esitajate walimised sõjatööstuse komiteedesse on kohalikkudes wabrikutes juba alganud.

Riiginõukogu liikmete walimine ülikoolide ja kunstide akademia poolt wõetakse, nagu kuulda, lähematel päewadel ette. Walijate eelkoosolek on tänaseks kokku kutsutud. Kohaliku ülikooli poolt on walijameesteks professorid M. M. Kowalewski, M. J. Rostowtsew ja N. J. Marr. Walida tuleb 2 riiginõukogu liiget. On kuulda, et prof. Wassiljew kindlasti tagasi walitakse. Teine lahkunud riiginõukogu liige prof. Bagalei oma kandidaturi üles ei seadwat. Räägitakse prof. Wernadskist, kui tema järeltulijast.

Eesti laatsareti kassaaruanne 17. augustist kuni 13. septembrini 1915.:

Sissetulek:

Ülejääk 16. augustil	Rub.	22.85
Peakassast saadud	„	900.—
Toiduainetes annetanud ühisused „Produkt" ja „Nowator"	„	40.19
Kokku	Rub.	963.04

Wäljaminek:

Kingad ja hari	Rub.	21.—
Pesupesemine ja majapidamise kulud	„	36.87
Teenijad, kojamehed ja põrandan.	„	63.19
Küte ja walgustus	„	67.75
Abiraha laatsaretist lahkunud sõjam.	„	67.42
Taweerid	„	23.70
Söögiained	„	425.60
	Rub.	705.53
Ülejääk järg. kuuks	„	257.51
Kokku	Rub.	963.04

Aruande aja jooksul oli:

sõjameeste rawitsemise päewi	680
teenijate ja tegelaste söögi päewi	168
Kokku	848 päewa.

Annetused:

Schaposchnikowi tubakawabrik 25.000 paberossi.
Neiu Linda Perna, Jekaterinburist 3 paari kingasid.
Proua M. Silde: 6 särki, 6 paari püksa, 6 käterätikut, 6 paari sokkisid, 6 ninarätikut.
K. Selsler, Kargopolist, 10 naela kuremarja ekstrakti.

Laatsareti komisjoni esimees M. Jaakson.

Päewasündmused.

Saksa keeles rääkimise pärast on linnapealiku poolt 2-nädalise arestiga karistatud: Julie Marie Keltermanni, Clementine von Binaud, Anna Marie Heckeri, Milda ja Margeita Laziöss, kes Obwodnõ kanali majas nr. 63 elutsewad.

Riigiwolikogu ringkondades.

Semstwo Eesti kubermangus.

Nagu „Denj" teatab, olla seaduse eelnõude hulgas, mille siseministerium lähemal ajal riigiwolikogusse sisse annab, eelnõu olemas, mis Eesti kubermangu puudutab. Nimelt kawatseda tähendatud seaduse eelnõu kubermangu mõisniku seisuste asutuste tegewuse alt maa-omawalitsuse küsimused ära lahutada ja Eesti kubermangus semstwo seadus maksma panna. Üheks põhjuseks, mis kawatsuse elule kutsunud, tunnistatakse mõisnikuseisuse — sakslaste rahwusline eraldamine muudest rahwa klassidest.

Eelarwe komisjonis.

Esmaspäewal, 21. septembril oli wolikogu eelarwe komisjonil esimene koosolek, kus kohtuministeriumi eelarwe läbiwaatamise all oli. Walitsuse esitajana oli koosolekule ilmunud kohtuministeriumi departemangu direktor Saitsew. Koosolekul juhiti selle peale tähelepanemist, et Warsawi ja Wilna kohtupalati ringkonna ewakueritud ametnikud wabaks saanud kohtadele teistes ringkondades wõiksid määratud saada. Eelarwe aruandja on N. Antonow.

Siseministeriumi eelarwe.

Wolikogusse on siseministeriumi eelarwe 1916. a. peale sisse antud, mille järele sissetulekuid kawatsetakse saada 16.562.000 rbl., selle hulgas 1.200 000 rbl. mitmesugusest trahwidest.

Wäljaminekuid eelarwesse on üles wõetud 126 875 253 rbl., 9.851,000 rbl. wõrra rohkem, kui 1915. a.

Riigirentei departemangu eelarwe.

Duumasse sisseantud riigirentei departemangu eelarwe järele on wäljaminekud 173.045.000 rbl. peale määratud, 20.608.000 rbl. wõrra rohkem kui eelolewal aastal. Kõige suurem wäljaminekute summa, üle 100 miljoni rubla, läheb paiukite wäljaandmise peale. 1915. a. eelarwes oli selle wäljaandmiseks 19.700.000 rbl. wähem määratud. Paiukiandmise summa tõusmine seisab sõjasündmustega ühenduses.

Wäliniste asjade ministeriumi eelarwe.

Wolikogusse sisseantud wälisasjade ministeriumi eelarwe kawatseb wäljaminekuid 1916. aastal 7.193.891 rubla, 596 tuhat rubla wähem, kui 1915. a. Wäljaminekute wähenemine seisab sõjapidamisega ühenduses, sest waenulistest riikidest on meie saatkonnad ära kutsutud. Wäljaminekutest on wäljawõetud mitmesugused abirahad, nagu 50 tuhat rbl. Palestina õigeusu seltsile, 16 tuhat rbl. Konstantinopoli Wene kommerts-koolile, jne.

Eelarwe seletusekirjas kõneldakse, et Tshikago ringkonnas Wene tööliste arw 1 miljoni inimeseni on tõusnud, kuna aga Tshikago konsuliameti juures õigusteadline nõuandja puudub, kes töölistele tarwilist nõu ja juhatust wõiks anda. Sellepärast kawatsetakse nimetatud konsuli-ameti juurde Wene tööliste tarwis juriskonsulti ametisse kutsuda ja kulude katmiseks soowitakse 3000 rubla.

Päewauudised.

Õpekeele kohta algkoolides on hariduseministri poolt kuraatori kaudu kodumaa algkoolidele järgmine seletus antud, nagu „Postimees" teatab:

Seaduse otsekohese mõtte järele (Sead. XI, 1. § 3640 ja märkus selle kohta) kohalikkude olude pärast tuleb lubada (допустить) kõigis Kura, Liiwi ja Eesti kubermangu maa ja linna algkoolides, kus õpilased ühest rahwusest on, peale usuõpetuse, emakeele, kirikulaulmise ja kohalikkude keelte, ka teisi asju kahel esimesel õpeaastal laste emakeeles õpetada, kui lapsed kahe õpeaasta jooksul weel wenekeelsest õpetusest aru ei saa. Ainult Wene keelt tuleb Wene keeles õpetada ja sedagi alles mitte hiljem, kui esimese õpeaasta kolmandal kuul. Kolmandal õpeaastal, ühe- ja kaheklassilistes algkoolides, niisama ka kaheklassilistes maa-kihelkonnakoolide teises klassis peab kõigi asjade õpetus Wene keeles olema, peale usuõpetuse, kirikulaulmise ja emakeele; ühtlasi lubatakse rehkenduse seletuste juures õpilastel emakeelt abiks wõtta.

Saksa soost elanikkudelt wõetakse tuleriistad, laskemoon ja terariistad ära. Liiwimaa kuberner on 18. sept. oma kubermangu kohta järgmise sunduslikku määruse wälja annud: „Wägede Ülemjuhataja määrust mööda peawad kõik Liiwimaal elawad Saksa soost elanikud ja ühtlasi ka Saksa seltsid ja organisatsionid wiibimata kõik nende käes olewad tuleriistad, padrunid, täägid ja mõõgad ära andma — linnades politsei-jaoskondadesse ja maal kreisiülema noorematele abilistele.

Kes selle määruse täitmata jätawad, neid trahwitakse kuni 3000 rbl. ehk 3 kuulise wangistusega."

Weel wäljasaadetud pastorid. Sõjawäe ülemuse käsu peale on Irkutski kubermangu wälja saadetud weel Harjumaalt Rapla õpetaja Joosep Liiw ja Nõigi õpetaja Hirschhausen Hiiumaalt.

Dwinski wäeringkonna ülemaks on jalawäe kindral Sujew nimetatud.

Riiginõukogu liikmeks Permi kubermangu semstwo poolt on J. G. Kamenski tagasi walitud.

Professor Jassinski Saksa wangist peasenud. Sõja lahtipuhkemisel wiibis Moskwa professor Jassinski Berlinis. Teda peeti kohe kinni ja saadeti Dresdeni. Nüüd on prof. Jassinski wabaks lastud, kuna ta neil päewil Moskwasse jõudis.

Bulgaria saadik ei taha Wenemaalt lahkuda. On kuulda, et Bulgaria saadik Madsharow juhtumisel, kui peaks Bulgaria ja Wenemaa wahel diplomatiline läbikäimine lõppema, palwet tahab awaldada, et teda Petrogradi jäetaks ja Wene teenistusesse wõetaks.

Moskwa sündmuste urimiseks, millest eila teatasime, sõitis politsei departemangu direktori wanem abiline Kasasow Moskwasse.

Shandarmiwalitsuse rewiderimine. Siseminister kawatseb nowembril lõunakubermangude shandarmiwalitsuste rewiderimist ette wõtta, mida endine Petrogradi kaitsepolitsei ülem von Kotten toimetaks.

Ülitähtsa akti wäljakuulutamist olla täna, 23. septembril oodata, nagu „Denj" teatab.

Rahaminister P. L. Barki wäljamaa sõidu üle on paari kohaliku Wene lehe kaastööliser krediitkantselei direktori Nikiforowiga kõnelenud, kes järgmist seletanud:

P. L. Barkil on korda läinud Inglise rahaministriga kokku leppida laenu asjus nende summade katmiseks, mis meie sõjatarbete tellimiste läbi Inglismaal tekkinud. Niisama on ka meie rahakursi kindlustamiseks mõnesuguseid korraldusi tehtud. Rahaministri sõit Parisi on küsimusega seotud, kuidas meie ja Prantsusmaa wahekorda seal waremalt tehtud laenude asjas selgitada.

25- ja 50-kopikalisi paberirahasid kawatseti hiljuti wälja lasta, et peenraha puuduse kordumist ära hoida. Nüüd on sellest mõttest tagasi astutud, kuna riigi rahapajas suurel arwul hõberaha walmistatakse.

Üliõpilaste mobiliserimise asjus kuuldub weel, et sunduslikku üliõpilaste sõjateenistusesse wõtmist igatahes nii pea ei tule, kuigi sõjaministerium selle kohta kawatsusest lõpulikult ei ole weel taganenud. Peaks sõda uute sõjakoolide awamist ohwitseride ettewalmistamiseks nõudma ja neis koolides mitte tarwilikku arwu õpilasi kokku tulema, alles siis wõib üliõpilaste sunduslikust sõjateenistusesse wõtmisest juttu olla.

1½ miljoni rubla poolakatele. Iseäraline nõupidamine siseministeriumi juures on otsuseks teinud Poola komiteele sõjapõgenejatele abiandmiseks 1½ miljoni rubla määrata.

Eestimaa kuberner shandarmikorpuse ülemaks. „Nowoje Wremja" teatel nimetatawat Eestimaa kuberner kindral-major Korostowets shandarmikorpuse ülemaks. Nimetatud koht on peale Dshunkowski lahkumise juba mõnda aega tühi.

Sakslaste põletamise ained. Sakslaste metsikuste urimise komisjoni esimees senater Kriwtsow on tükitese isesugust põletawat ainet saanud, mida sakslased meie wägede wastu tarwitawad. See aine mõjuwat wäga purustawalt inimese organismuse peale.

Uus kord piletite müügi juures Nikolai raudteel. Nagu juba waremalt teatasime, ei müüda 29. septembrist hakates enam platsikaartisid rong nr 5 peale, mis Petrogradi ja Moskwa wahel käib. Et selle muudatuse tagajärjel oodatawat tungi tähendatud rongis ära hoida, siis müüakse selle rongi peale ainult teataw arw piletisid. Igal sarnasel piletil on weel oma kontramark juures, ilma milleta sõitjaid, kui nendel ka harilik sõidupilet on, rongi peale ei lasta.

Riiginõukogu liikmeks Samara kub. semstwo poolt on kubermangu mõisnikkude peamees A. N. Naumow tagasi walitud.

Mitmesugused sõjateated.

Saksa sõjawangist ärapõgenenud. Saksa sõjawangist ärapõgenenud tüürimees Antti Seppänen, kes neil päewil Rootsi kaudu Helsingisse jõudnud, seletanud oma wangielust järgmist:

Tööd pidime iga päew tegema. Mina olin aurukatlaid walmistamas, teised seltsilised masinawabrikus tööl. Päewas makseti umbes 2 rbl. palka. Selle eest pidi igaüks enesele riided ja ülespidamise muretsema. Iga õhtu kell 6 pidime ennast sadamakontoris näitamas käima. Wabad olime hommiku kella 7-mest kuni õhtu kella 8-ni, pärast seda aega oli linnas wiibimine aasta türmi ähwardusega keelatud.

Flensburi linna, kus sõja algul kolm Soome laewa kinni peeti, jäid weel wangi 2 kapteni, 1 tüürimees ja 15 laewameest.

Sõjawäesalkasid wiidi Flensburgist wähemalt paar korda nädalas läbi, need olid enamasti 18 aastased ja üle 40 aasta

wanadused mehed. Terwel maal olid nõudanimetatud „leiwakaardid" tarwitusel, inimese ja nädala kohta anti ainult 1 leiwakaart, mille ettenäitamisel 2 kilo leiba wõis saada. Kala, liha ja muid toidunaineid wõis ilma mingi kitsenduseta saada. Sakslaste wahekord soomlaste wastu, mis alguses waenuline oli, on pikkamisi sõbralisemaks muutunud.

Eesti kubermangu maaomawalitsuse üleüldised põhjusjooned ja omawalitsuse ülesannete eraldamine Eestimaa mõisnikuseisuse asutustest.

§ 19. Maawolinikkude Kogu istumised on awalikud. Erandina wõib istumisi kinnisteks tunnistada, kui seda juhataja wõi wähemalt, wiis maawolinikku nõuawad, ja kui pärast niisuguse nõudmise awaldamist publikumi esiaigselt lahkuma sunnitakse, istumise kinniseks tunnistamise küsimus arutamise alla wõetakse, ja siis koosolek otsustab istumist leatawa küsimuse arutamise puhul kinniseks tunnistada.

§ 20. Maawolinikkude Kogu istumisi juhatab isik, keda maawolinikkude seast häälte enamusega kolmeks aastaks walitakse. Juhatajale walitakse niisama pikema aja peale asetäitja. Kui walimisel hääli ühe palju saadud, siis otsustab liisk.

Iga maawolinikkude Kogu uuendamise järele awab esimese koosoleku Maakomitee eesistuja.

§ 21. Maawolinikkude Kogu sekretär walitakse kolmeks aastaks maawolinikkude wõi niisuguste isikute seast, kellel aktiiwne õigus on Eestimaal maaomawalitsuse walimistest osa wõtta.

Sekretäril peab kõrgem juriidiline wõi ekonomiline haridus olema. Tema wõib ka ühtlasi Maawolinikkude Kogu wanemaks sekretäriks olla. Sekretär on palgaline.

§ 22. Üleüldine Maawolinikkude Kogu on otsusewõimuline, kui koosolekust mitte wähem kui pool kõigist wolinikkudest osa wõtawad.

Küsimused otsustatakse ära Üleüldise Maawolinikkude Kogu koosolekul wiibiwate wolinikkude otsekohese häälteenamusega. Lähemad hääled pooleks, siis on otsustaw küsimus tagasi lükatud; wolinikud hääletawad isiklikult.

Tähendus 1. Pärast aastase eelarwe wastuwõtmist lisamaksude wõtmiseks, laenude tegemiseks liikumata waranduste omandamiseks ja wõõrandamiseks on $^2/_3$ suurust osawõtjate häälteenamust tarwis.

Tähendus 2. Kinnisel hääletamisel toimetatakse kõik walimised maaomawalitsuse ametitesse, otsustatakse maaomawalitsuse ametnikkude wastutusele wõtmise küsimused, niisama ka omawalitsuse ametnikkude palga ja rahalise toetuse määramised. Kõik muud küsimused wõib Maawolinikkude Kogu oma tahtel ka awaliku hääletamisega otsustada.

§ 23. Maawolinikkude Kogul on õigus ettewalmistamise ja täidesaatmise komisjonisid walida, kes Kogu ja Maakomitee juhatusel, ülewaatusel ja wastutusel toimetaksid. Täidesaatmise komisjonide walimised on proportsionalsed.

§ 24. Maawolinikkude Kogu täidesaatwaks ja walitsewaks elundiks on Maakomitee, milles peale eesistuja wähemalt 5 liiget peab olema, kes Kogu poolt maawolinikkude seast kolmeks aastaks ametisse walitakse.

Maakomitee eesistuja walitakse hariliku korra järel häälte enamusega, ja kui kandidadid ühtlaselt hääli poolt saanud, siis otsustab walimist liisk; Maakomitee liikmed walitakse proportsionalselt juhatuskirja järel, mis Maawolinikkude Kogu kinnitanud. Eesistuja asetäitjaks on tarbekorral kõige kauem ametid olnud Maakomitee liige.

Maakomitee eesistuja ja liikmed saawad tasu, mis eelarwes ära määratakse. Maawolinikkude Kogu juhataja ja Maakomitee eesistuja ametisi wõib ühe isiku kätte anda.

Tähendus 1. Poeg ja isa, äi ja wäimees, niisama ka lihased wennad ei wõi ühel ajal Maakomitee liikmeteks olla.

Tähendus 2. Maakomitee esimees wõtab Tallinna linnakogu istumistest osa (Linnaseadus § 37).

§ 25. Maakomitee saadab täide Maawolinikkude Kogu otsused, walitseb maakassa, maaomawalitsuse waranduste ja asutuste üle, juhatab tema alla kuuluwate asutuste ja ametnikkude tegewust.

§ 26. Maakomitee on Maawolinikkude Kogu õiguste ja kohuste asjus wiimase esitajaks.

§ 27. Maakomitee dokumendid kirjutab alla ta juhataja ja kinnitab oma allkirjaga wanem sekretär.

§ 28. Lähemad juhatused selle kohta, missugused ülesanded Maakomiteel täita ja kuidas neid täita, antakse Maawolinikkude Kogu kinnitatud sellekohases juhatuskirjas.

§ 29. Maakomiteel on kantselei ja määratud hulk teisi Maawolinikkude Kogu ametnikkusid. Ametnikkude määramine ja nende ametist wabastamine käib Maakomitee wõimupiiridesse.

§ 30. Selle selgitamiseks ja ära määramiseks, missugused warandused ja asutused, mis senini mõisnikkude seisuse asutuste käes olnud tulewad, Maawolinikkude Kogule üles anda, asutatakse eraldi Lepituse Komisjon, milles Rüütelkonna Esimehe juhatusel 8 Rüütelkonna esitajat, nende seas ka Rüütelkonna Esimees arwatud, ja teiselt poolt 8 Maawolinikkude Kogu esitajat osa wõtawad.

Selle komisjoni ettepanekud tulewad Maawolinikkude Kogus ja Mõisnikkude Maapäewal, igas kogus eraldi, arutamise ja otsustamise alla. Kui mõne ettepaneku asjus otsused lahku lähewad, siis peab Lepitamise Komisjon uue ettepaneku selle kohta walmistama; kui ka wiimase ettepaneku asjus mõlemate Kogude otsused lahku lähewad, siis antakse niisugused küsimused, mille kohta ühisele otsusele ei ole jõutud, Walitsewa Senati 1 departemangu kätte otsustada.

II. Maaomawalitsuse kohalikud asutused.

§ 31. Maawolinikkude Kogu otsuse põhjal jaotatakse Eestimaa nii mitmeks omawalitsuse ringkonnaks, kui palju kõige kohasemaks arwatakse, et omawalitsuse ülesandeid kohtadel täita. Kuni omawalitsuse ringkondade piirid määramata on, toimetatakse esimesi walimisi praeguste kihelkondade järel, nende muudatustega, mis Rüütelkonna Komitee tarwilikuks peab.

§ 32. Omawalitsuse ringkondade wõimupiirid määrawad ära selle kohta käiwad seadused, kohalikud määrused ja Maawolinikkude Kogu otsused.

§ 33. Omawalitsuse ringkonnas on käsutawaks asutuseks Nõukogu, millest kõik laekaraha suurmaksjad (§ 6) ja nendega ühtlane arw wäike-maksjate esitajaid osa wõtawad.

Tähendus. Maawolinikkude Kogu otsuse järele wõib kas üle kubermangu wõi mõnes üksikus omawalitsuse ringkonnas kõikide suurmaksjate otsekohene isiklik osawõtmine Nõukogust lõpetatuks tunnistada. Niisugusel korral wõtab Nõukogust osa ühtlane arw suur- ja wäike-maksjate esitajaid; esimesed walitakse niisugusel korral proportsionalse hääletamise põhjal omawalitsuse ringkonna suur-maksjate kogu poolt, Maakomissari (§ 36) juhatusel.

§ 34. Ringkonna omawalitsuse Nõukogu liikmed, wäike-maksude tasujate esitajad, walitakse proportsionalse hääletamise põhjal koosolekutel mis Maakomissar (§ 36) juhatab. Nõukogu liikmed walitakse kolmeks aastaks. Walimistel peetakse selle seaduse §§ 11—14.

Tähendus. Omawalitsuse ringkondades juhatawad kõige esimesi walimise koosolekuid Rüütelkonna Kreisi saadikud.

§ 35. Greeka-õigeusu kirikute eestseisjad ja Ewangeliumi-Luteri usu õpetajad, kelle kihelkonnad omawalitsuse ringkonna piiridesse käiwad, waliwad enese seast, igaüks usutunnistus eraldi, Nõukogusse ühe esitaja, kellel nõuandew hääleõigus on.

§ 36. Nõukogu täidesaatwaks elundiks on Maakomissariat, millest osa wõtawad: Maakomissar, kui eesistuja, ja liikmed, keda Nõukogu poolt kolmeks aastaks walitud, nimelt üks suur-maksude tasujate seast, ja niisama palju ka wäike-maksude tasujate seast oma ringkonna piirides.

Maakomissar walitakse Nõukogu poolt kolmeks aastaks niisuguste isikute seast, kellel Eestimaal maaomawalitsuse walimiseõigus on.

§ 37. Komissariati kantselei juhatajaks on Nõukogu poolt kolmeks aastaks walitud kirjatoimetaja, kes ka Nõukogu sekretäri kohuseid täidab.

§ 38. Maakomissarid ja sekretärid saawad tasu, mis eelarwe korras määratakse.

§ 39. Omawalitsuse ringkondadel on juriidiliste isikute õigused, ja Maawolinikkude Kogu ülewaatusel walitsewad nad iseseiswalt oma waranduste ja kohalikkude maaomawalitsuse asutuste üle.

§ 40. Omawalitsuse ringkondade walimiste tarwis annab juhatuskirjad Maawolinikkude Kogu. Ringkondade walimised kinnitab Maakomitee, mille otsuste üle wõib Maawolinikkude Kogule edasi kaewata, wiimased otsused walimiste asjus on lõpulikud. Walimiste tähtajad ringkondades määrab Maakomitee.

§ 41. Omawalitsuse ringkondade eelarwed ja aruanded kinnitab Maakomitee [illegible] põhjal Maawolinikkude Kogu. Kohalikkude maaomawalitsuse ülesannete täidesaatmiseks wõiwad ringkonnad oma [illegible] kuni 20 protsenti üleüldisest laekarahast lisamaksuna wõtta. Kõrgemat lisamaksu wõib ringkondades ainult Maawolinikkude Kogu lubal wõtta.

Ringkondade lisamaks tasutakse ühes muu laekarahaga Maawolinikkude Kogu kassasse, kust ringkondade komissariaatidele tarwilikud summad eelarwete järele wälja makstakse.

§ 42. Wabatahtiliste lepingute põhjal, mis Maawolinikkude Kogu kinnitust leidnud, wõiwad mitu ringkonda oma wahel, niisama ka [illegible] waldade ja linna kogukondliste omawalitsustega mõne kogukondlise ülesande täitmiseks, mis lepinguosaliste wõimupiiridesse kuulub, eri liitudeks kokku astuda.

§ 43. Niisuguste liitude eesmärgi, ehituse, sisemise walitsuse, niisama ka nende tarwiliku raha saamise abinõude selgitamiseks seatakse põhjuskirjad kokku, mis Maawolinikkude Kogu kinnitamise alla käiwad, kuna wiimase wõimuses seisab ka niisugustele liitudele juriidilise isiku õiguseid anda.

Wälj. Kirjast. Osaüh. „Ühiselu".

Wastutaw toimetaja H. Presa.

„Pealinna Teataja" üksikuid numbrid müüakse järgmistes raudtee jaamades: Narwas Rakweres, Tapal, Tallinnas, Tartus, Walgas ja Riias.

Dr. L. JAKOBSON.
606-914 Nahk-, wenerika-, naha- ja sugul. nõrkuse, (elektri arstimine) spetsialist. Iga päew peale pühapäewade k. 9—11 h. ja k. 2—3 õhtul. Забалканскій пр. (уг. 3-й роты) д. 31, кв. 6.

Фельдшеръ латышъ оказыв. медицинскую помощь по венерическимъ болѣзнямъ не дорого и добросовѣстно. Невскій, 66, кв. 26. 7—10 в.

Osaw ämmaemand
annab sünnit. ja raskejalgset. nõu ja abi igal ajal. Pet. pool. Широкая, 20, кв. 17. Tel. 279—12.

Kunsthambad
wastuw. k. 10—9 õht. Офицерская, 9, кв. 7. Kõnetr. 183-38. A. K. Toom.

Osaw ämmaemand
Annab lahkeste abi ja nõu igal ajal. Церковная 4-а, кв. 2, уг. Кронверскаго пр., Pet. pool. Tel. 526—57.

Dr. Grünberg, Знаменская, 2, уг. Невскаго
Kella 9—12, 6—10 õht. Naist. eraldi. Terawa kronik. tripperi ja Süfiliſe 606-914 spets. arstimine. Suguorg. korrat., schanker. Uus arstimise- ja järeluurimisewiis.

Schofferite kursused
täielik ülespidam. atteſtadiga ja kohaga 85 rbl. Tingimised 10 k. margi eest. Рузовская, 11. Soowitam. kohtadele.

Eesti kohaotsimise kontor
tarwitab ja soowitab kõiksugu naisteenijaid. Awatud kella 10—4 päewal. Екатерининскій кан., д. № 72, кв. 35.

Üksikteenijat,
kes natukene Wene keelt mõistab — tarwitatakse kohe. Teatada: Екатерининскій кан., № 29, кв. 8.

Põhja Kreditselts
tarwitab kohe
kontori poisikest
Большая Конюшенная, 10.

„Pealinna Teataja"
tellimisi, kuulutusi wõtab wastu ja müüb üksikuid numbrid
„Ökonom"
Kaubatarwitajate Ühisus. Разъѣзжая, № 12.

Newski prospektil nr. 32 ja 34
Katarina kiriku juures müüb
üksikuid numbrid
ajalehemüüja Kruft.

Walitsuse poolt kinnitatud **schofferite kool** [illegible]
Sõitmise kiirelt ära õpetam. Maks õpetuse eest 85 rbl., Jaokaupa maks on wõimalik. **Garash Central.** Wosnesenski, 3, telef. 5?7-08.

„Pealinna Teataja"
üksikuid numbrid müüwad Petrogradis:

„Ühiselu" raamatukauplus — Офицерская, 5.
A. Luige raamatukaupl. — В. О., 11 лин., д. 36.
Wennaste Lammas magasin. — Литейный пр., 28.
M. Wowa tubakamagasin. — Обводный кан., 122. Balti waksali läheal.
J. Marks uurimagasin. Курляндская, 26.
A. Reinwaldt'i tubakakauplus. Глазовая, д. 1.
J. Tärna piimakauplus. В. О., Гавань, уг. Мал. пр. и Княгининской ул. Городок. рын., № 20.
P. Jõks'i tubakakauplus. Остр. Голодай, Желѣзноводская ул., 12.
Soome waksalis — ajalehtede ja raamatute kioskides.
Anna Kogeri piimakauplus. Пет. Петор., Малый пр., д. 22.
K. Motshalowi tubakakauplus. Безбородкинскій пр., д. 13/27.
E. Steinbergi tubakakaupl. Soome waksali wastas.
O. Steinbergi pagari äri. Выб. стор., уг. Ломанской и Нюстадской 5—7.
Treu kauplus, уг. Англійск. пр. и Торговой ул.
A. Lanteri piimaäris. Забалканскій пр., 14.
K. Tiimanni piimakauplus. В. О., уг. 3 лин. и Средн. пр., 34/15.
Schilbergi kauplus. Уг. 9 роты и Лермонтовскаго пр., д. 23.
ja kõik ajalehemüüjad uulitsatel.

Trükitud J. Watsari trükikojas, Petrogradis, Sadowaja 35.